

ΛΟΓΟ

Σ

SZTUKA MYŚLI NAUKOWEJ

KOLEKCJA PRAC NAUKOWYCH

Z MATERIAŁAMI MIĘDZYNARODOWEJ NAUKOWO-PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI

WIADOMOŚCI O POSTĘPIE NAUKOWYM I RZECZYWISTYCH BADANIACH NAUKOWYCH WSPÓŁCZESNOŚCI

17 CZERWCA 2019 ROK • KRAKÓW, POLSKA

TOM 6

ISBN 978-617-7171-80-4

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ЄВРОПЕЙСЬКА НАУКОВА ПЛАТФОРМА»
ОО «ЕВРОПЕЙСКАЯ НАУЧНАЯ ПЛАТФОРМА» • NGO «EUROPEAN SCIENTIFIC PLATFORM»

ΛΟΓΟΣ

KOLEKCJA PRAC NAUKOWYCH

Z MATERIAŁAMI MIĘDZYNARODOWEJ
NAUKOWO-PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI

**«WIADOMOŚCI O POSTĘPIE
NAUKOWYM I RZECZYWISTYCH
BADANIACH NAUKOWYCH
WSPÓŁCZESNOŚCI»**

17 CZERWCA 2019 ROK

TOM 6

Krakow • Polska

UDC 001(08)
W 65

W 65 **Wiadomości o postępie naukowym i rzeczywistych badaniach naukowych współczesności** : kolekcja prac naukowych «ΛΟΓΟΣ» z materiałami Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, Kralow, 17 czerwca 2019 r. Kralow : OP «Europejska platforma naukowa», 2019. Tom 6. s. 136.

ISBN 978-617-7171-80-4

W referacie przedstawiono referaty i artykuły uczestników międzynarodowej konferencji naukowej i praktycznej «Wiadomości o postępie naukowym i rzeczywistych badaniach naukowych współczesności», która odbyła się w Krakowie, 17 czerwca 2019 r.

Kolekcja jest przeznaczona dla studentów, doktorantów, doktorantów, aplikantów, młodych profesjonalistów, nauczycieli, badaczy i innych zainteresowanych osób, a także do szerokiej gamy czytelników.

Opis bibliograficzny materiałów konferencyjnych jest rejestrowany w międzynarodowej bazie naukowo-matematycznej «Google Scholar».

UDC 001 (08)

© Zespół autorów konferencji, 2019
© Kolekcja prac naukowych «ΛΟΓΟΣ», 2019
© OP «Europejska platforma naukowa», 2019
ISBN 978-617-7171-80-4

SPIS TREŚCI

SEKCJA 19. NAUKI MEDYCZNE

CLINICAL CASE OF SPORADIC MANIFESTATION OF BERNGARDT-ROT PARESTETIC MERALY IN A PATIENT OF 20 YEARS

Aleksandrova K., Zhuravliova P. 8

FEATURES OF INDIVIDUAL HYGIENE OF THE ORAL CAVITY IN PATIENTS WITH IMPLANTS

Shapovalova H., Shapovalova V. 9

ГАМА-ІНТЕРФЕРОН ТА КОРТИЗОЛ ЯК СИГНАЛЬНІ МОЛЕКУЛИ У ФОРМУВАННІ НЕЙРОІМУНОЕНДОКРИННИХ ВЗАЄМОДІЙ ПРИ ДЕПРЕСІЇ

Івасівка Р.С., Скробала В.Е. 11

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ВРОДЖЕНІЙ М'ЯЗОВІЙ КРИВОШИЇ

Декет К.М. 14

SEKCJA 20. NAUKI PEDAGOGICZNE

CONSTRUCTION OF THE EDUCATIONAL PROCESS BASED ON INTERACTIVE TECHNOLOGIES

Pastukh Y. 18

GOOGLE-СЕРВІСИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ

Стечкевич О.О., Кіндрат Н.В. 20

PHYSICAL EDUCATION: THE KEY ASPECTS OF PHYSICAL LITERACY

Research group:

Yurko N., Styfanyshyn I., Protsenko U., Romanchuk O. 22

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ

Куца О.С. 25

ВПЛИВ СПОРТУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Худолєсва Л.В. 27

ВПЛИВ СОЦІУМУ НА ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ Чміль Т.В.	34
ДІАЛОГ ЯК ОЗНАКА І УМОВА ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА Макогончук Н.В.	36
ДІЯЛЬНІСТЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ (1991-2000) Шевченко С.М.	38
ДО ВИСВІТЛЕННЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1990-Х РОКІВ Дічек Н.П.	40
ДО ПИТАННЯ ПРО КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ, РІВНІ СФОРМОВАННОСТІ ГОТОВНОСТІ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ Кучай А.І.	42
ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ Ващенко Л.С.	48
ЗМІСТ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ Мачача Т.С.	52
ЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІКТ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ Мотуз Л.І.	53
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ Одосій С.М., Вудвуд І.А.	54
ЛЕКЦІЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ДОКУМЕНТОЗНАВЦЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ Крохмаль І.М.	59
НАВЧАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УРОКІВ РОБОТИ З ДИТЯЧОЮ КНИЖКОЮ (1 КЛАС) Мартиненко В.О.	63
НЕБЕЗПЕЧНІ ЧИННИКИ, ЩО ПОГІРШУЮТЬ ЗДОРОВ'Я Снитюк В.О.	66

технологій дає змогу майбутнім педагогам планувати свій подальший саморозвиток.

Список використаних джерел:

1. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.Е.Акпинар. – К . : Слово, 2014. – 285 с., – С–63.
2. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.Е.Акпинар. – К . : Слово, 2014. – 285 с., – С–28.
3. Бабанский, Ю.К. (Ред.).(1988).Педагогика. Москва: Просвещение.
4. Брокгауз Ф.А., & Ефрон, И.А. (2008). Иллюстрированный энциклопедический словарь. Современная версия. Москва: Эксмо.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури / С.С. Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
6. Гончаренко, С. У. (1997). Український педагогічний словник. Київ: Либідь.
7. Кловак Г. Т. Основи педагогічних досліджень : навч. посіб. для студ. пед. спец. вищ. навч. закл. / Г. Т. Кловак. – Чернігів, 2003. – 259 с.
8. Мазін, В. М. (2007). Критерії та показники сформованості культури професійної самореалізації педагога. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки, 41, 217–225.
9. Семенова, А. В. (2009). Парадигмальне моделювання у професійній підготовці майбутніх учителів: монографія. Одеса: Юридична література.
10. Слостенін В. А. Формування творчої особистості майбутнього вчителя / В. А. Слостенін // Рад. педагогіка. – 1975. - № 1. – С. 79 – 85.

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Ващенко Лідія Семенівна

*Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
Україна*

Завдання нової школи вимагають іншої, ніж у репродуктивному навчанні, організації мисленнєвої діяльності учнів, а саме – розвитку критичного мислення. Очевидно, що в інформаційному суспільстві, яке характеризується швидкими змінами в усіх його підструктурах, фахівцю будь-якої галузі вже не достатньо мати статичний запас знань і традиційних навичок життєдіяльності. Становлення нової цивілізації вимагає від людини постійного оновлення знань, формування навичок, предметних і ключових компетентностей, розвитку різних видів мислення.

У філософії під критичним мисленням розуміють уміння логічно мислити та аргументувати, аналітично дискутувати та правильно висловлювати думку. У педагогічній літературі критичність розглядається як усвідомлений контроль за ходом інтелектуальної діяльності, у процесі якої відбувається оцінювання роботи, думок, вироблених гіпотез, шляхів їх доведення тощо. А це, відповідно, вказує на те, що критичне мислення – це мислення вищого

порядку, яке спирається на інформацію, усвідомлене сприйняття власної інтелектуальної діяльності та діяльності інших, сприяє розвитку креативності і формує творче мислення, творчу особистість [1].

Метою нашого дослідження була спроба оцінити рівень оволодіння старшокласниками елементами критичного мислення.

Методи дослідження: порівняльний аналіз джерел наукової педагогічної літератури, інтерпретація, формулювання висновків; метод дослідження – тестових технологій із метою визначення здатності школярів критично мислити; опитування у письмовій формі – анкета, розроблена автором, із метою вивчення думки старшокласників щодо їх уміння працювати з інформацією. У дослідженні взяли участь 90 десятикласників ліцею №17 – експериментального навчального закладу міста Хмельницького.

У контексті викладеного вище ми розробили тестові завдання, які, на нашу думку, дали можливість оцінити здатність десятикласників критично мислити, а саме – їхні уміння: використовувати наукові факти у якості обґрунтування і аргументації; розрізняти судження і факти; підтверджувати або заперечувати вже сформульовані висновки; працювати з біологічною інформацією, що містить суперечності; вирішувати суперечності [2].

Ознакою критичного мислення є уміння школярів давати оцінку вже сформульованим висновкам. Із метою перевірки уміння десятикласників використовувати природничо-наукові факти для підтвердження або заперечення правильності вже сформульованих висновків було запропоновано таке завдання: «У жителів району, де знаходиться великий хімічний завод, виявили збільшення кількості хронічних захворювань органів дихання. Вчені, які працюють на цьому заводі, зробили заяву такого змісту: "Ми вивчили токсичність ґрунту й не виявили в ньому слідів токсичних хімічних сполук". Заява незалежних експертів, яких запросили жителі, була іншого змісту: "Ми проаналізували число хронічних захворювань органів дихання жителів цієї місцевості й жителів іншого району – більш віддаленого від заводу. Кількість захворювань у жителів, які жили у районі хімічного заводу була значно вищою". Власник заводу, посилаючись на висновки вчених, які працюють на компанію, заявив, що викиди газів не є загрозою для здоров'я місцевих жителів». У першій частині тесту школярам необхідно було назвати причину (іншу від вказаної вченими, запрошеними місцевими жителями), на підставі якої виникає сумнів у тому, що стверджує власник заводу. Відповіді на це запитання запропонували в середньому половина школярів. Серед причин, які викликають сумнів щодо думки директора заводу учні називали те, що хімічні речовини, що викликають захворювання органів дихання можуть знаходитися не в ґрунті, а у повітрі; токсичні речовини з часом можуть розкладатися і знаходитися у ґрунті у вигляді нетоксичних; не відомо, чи взяті зразки ґрунту є характерними для цього району; речовини, що викликають захворювання органів дихання, можуть і не вважатися токсичними тощо. Більш переконливими у відповідях були учні фізико-математичного класу, найменш – хіміко-біологічного. Друга частина завдання потребувала назвати одну з можливих відмінностей між районами, які порівнювали вчені, яка може привести до думки, що наведені докази вчених, яких запросили жителі не є переконливими. Це завдання виявилось досить складним. Лише третина десятикласників висловила припущення, що у цих

районах може проживати різна кількість людей; різний рівень медичного обслуговування; може бути різна кількість людей пенсійного віку; у районі, віддаленому від хімічного заводу, у повітрі можуть бути інші забруднювачі повітря тощо. Відповідаючи на це запитання, висловили свої думки половина учнів фізико-математичного класу і п'ята частина учнів хіміко-біологічного класу. Отже, десятикласникам було складно, спираючись на отриману в умові задачі інформацію, критично оцінити її, підтвердити або заперечити вже сформульовані висновки. 52% десятикласників назвали це питання складним, 21% – цікавим [2].

Ознакою уміння критично мислити є здатність до висловлювання суджень, ствердження або заперечення чогось відносно об'єкта пізнання. Не можна уявити жодної навчальної чи життєвої ситуації при якій здатність висловлювати судження не мала б значення. З метою визначення здатності десятикласників щодо висловлювання суджень, ми запропонували три тестових завдання, а саме – завдання на виокремлення судження серед фактів, на формулювання оцінного судження та на знаходження найбільш обґрунтованого судження. Ці завдання виявилися для учнів нескладними. Їх виконали дві третини школярів. До цієї групи завдань можна віднести також тест на виокремлення твердження серед запропонованих понять. Важливим є те, що десятикласники розуміють, що факти об'єктивні й існують незалежно від нашого бажання або ставлення до них. А судження, або думки є суб'єктивними. Це ставлення до чогось, оцінна інформація, недоступна для безпосередньої перевірки. У процесі розвитку людина вчиться узагальнювати інформацію, що дає їй змогу, ґрунтуючись на простих судженнях, будувати складні.

З метою вивчення здатності ліцеїстів працювати з інформацією, ми запропонували їм за чотирибальною шкалою самостійно оцінити свої уміння щодо визначення важливості інформації, уміння робити висновки, оцінювати джерело інформації, самостійно працювати з інформацією, висловлювати і пояснювати свої думки.

Як видно з таблиці 1, понад 80% десятикласників на достатньому рівні оцінюють свою здатність визначати ступінь важливості інформації, 6% – ці уміння оцінили як високі (переважно учні, що вчать у класі фізико-математичного профілю).

Таблиця 1

Розподіл результатів самооцінювання десятикласниками уміння працювати з інформацією (у %)

Критерії оцінювання	Рівні досягнень щодо роботи з інформацією			
	Початковий рівень (1 бал)	Середній рівень (2 бали)	Достатній рівень (3 бали)	Високий рівень (4 бали)
Уміння визначати ступінь важливості інформації	-	13,5	80,5	6
Уміння оцінювати джерело інформації щодо її достовірності	2	34	49	15
Уміння самостійно працювати з інформацією	3,5	47	39	10,5
Уміння робити висновки з отриманої інформації	5	15	48	30
Уміння висловлювати і пояснювати власні думки	2,5	25,5	54	18

Важливими якостями критичного мислення є також уміння аналізувати інформацію, зібрану з різних джерел, зокрема її достовірність, точність, корисність для розв'язання поставленої проблеми. Свої уміння оцінити достовірність інформації, отриману з різних джерел, дві третини десятикласників оцінюють як достатні, третина – середні; 15% дають цим умінням високу оцінку. Це переважно учні, що навчаються у фізико-математичних класах. Більшість десятикласників вважають себе успішними також у вміннях працювати з інформацією. Щодо здатності робити висновки з отриманої інформації думки учнів розподілилися. Третина з них оцінюють свої уміння найвищими балами, майже половина – достатніми. Водночас 5% старшокласників (учні хіміко-біологічного та економічного класів) вважають свої уміння початковими.

Аналіз виконання ліцеїстами тестових завдань дає змогу зробити висновок про різні рівні розвитку критичного мислення старшокласників. Вони успішно справилися з завданнями на оцінювання суджень, тобто більшість десятикласників змогли побачити зв'язок між явищами і предметами, між їх властивостями й ознаками, що є необхідною умовою для правильного судження з конкретного приводу, що є результатом здатності до елементарного критичного мислення. Водночас викликали труднощі завдання на уміння, використовуючи природничо-наукові факти, підтвердити або заперечити правильність вже сформульованих висновків, завдання на уміння вдумливо читати, розуміти текст та аналізувати його. Складними виявилися також завдання на здатність розв'язувати протиріччя, завдання що потребують творчої мисленнєвої діяльності. Отже, потребують розвитку у старшокласників уміння працювати не тільки зі знаннями, але й із власними способами здобування знань; уміння застосовувати здобуті знання на практиці; убудованість знань у систему власного досвіду. Шкільна практика потребує розроблення технології формування критичного мислення школярів у процесі навчання, використання сукупності різноманітних педагогічних прийомів, які спонукають учнів до творчої активності, створюють умови для усвідомлення ними навчального матеріалу, узагальнення отриманих знань.

Список використаних джерел:

1. Авершин А.О. Формування критичного мислення у студентів інженерно-педагогічних ВНЗ. Проблеми інженерно-педагогічної освіти: збірник наукових праць. К., 2009. № 24–25. С. 134–145.
2. Ващенко Л.С. Про результати вивчення стану критичного мислення ліцеїстів. Біологія і хімія у рідній школі. 2017. № 2.С. 42–46.